]IPR•NORMAG[

Onderzoek overheidsgedomineerde inzameling

Beoordeling ontvangen reacties en presentaties en keuze voorkeursrichting voor vervolg

Aan : Portefeuillehouders en ambtelijk adviseurs gemeenten Noord-Veluwe

Van : Drs. ing. P.M.J. de Bruin (Paul), E. Nijmijer MSc.

Datum : 24 november 2019

Betreft : Uitkomst bespreking portefeuillehouders regio Noord-Veluwe op 18 november 2019

1 Verkenning overheidsgedomineerde afvalinzameling

De Noord-Veluwse gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten werken al jaren nauw samen op het gebied van afval- en grondstoffeninzameling en worden momenteel bediend door private inzamelaars[1]. Vergelijkbaar met meerdere gemeenten in Nederland hebben de Noord-Veluwse gemeenten gemerkt dat sprake is van een verminderde marktwerking in de inzamelsector. De recente Europese aanbesteding door de gemeenten van de inzameling (rest, GFT en OPK) heeft bevestigd dat private marktpartijen afnemende belangstelling tonen voor de inzameling van huishoudelijk afval.

Voor een lange duurzame garantie met betrekking tot de invulling van de wettelijke zorgplicht voor gemeenten voor het huishoudelijk afvalbeheer is het daarom van belang dat er gekeken wordt naar de alternatieven om ook in de toekomst te kunnen garanderen dat de inzameling van huishoudelijk afval wordt gewaarborgd. Dit betekent onder meer beheersbare kosten, goede service richting de inwoners en bijdrage aan de ambities voor meer en beter recyclebare grondstoffen. De gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten (gemeenten regio Noord-Veluwe) hebben IPR Normag daarom opdracht gegeven hen te ondersteunen bij een gezamenlijke verkenning van de mogelijkheden voor overheidsgedomineerde inzameling. Het doel van deze verkenning is een keuze te maken voor het overheidsgedomineerde bedrijf waarmee de gemeenten het vervolg aanvangen. Namelijk: het uitwerken van het samenwerkingsmodel en voorbereiden besluitvorming voor toetreding tot het betreffende overheidsgedomineerde bedrijf.

De verkenning is uitgevoerd in de periode mei - november 2019. Daarbij is het huishoudelijk afvalbeheer in de 5 Noord-Veluwse gemeenten in beeld gebracht en zijn individuele gesprekken gevoerd met de portefeuillehouders. Tijdens een regiosessie hebben portefeuillehouders gezamenlijk de toetsingscriteria en de kernpunten bepaald van een visie op het afvalbeheer en de samenwerking met andere (overheidsgedomineerde) organisaties op het gebied van huishoudelijk afval.

Toetsingscriteria
- a. Hoog service niveau
- b. Beheersbare kosten
- c. Waarborgen continuïteit van dienstverlening
- d. Flexibiliteit in dienstverleningscontract
- e. Duurzaamheid
- f. Professionele uitstraling
- g. Participatie (inwoners)
- h. Sociaal ondernemerschap en SROI
- i. Politieke sensitiviteit en draagvlak

Op basis van deze verkenningen is een 'uitvraag' opgesteld waarmee vijf overheidsgedomineerde bedrijven is verzocht om een reactie en hierover tijdens een presentatie met de portefeuillehouders en ambtelijke projectgroep in gesprek te gaan.

[1] Met uitzondering van de gemeente Putten die over een gemeentelijke inzameldienst beschikt.

Op basis van de ontvangen reacties en besprekingen hebben de portefeuillehouders gezamenlijk een keuze gemaakt voor het overheidsgedomineerde bedrijf Omrin, waarmee zij de volgende stappen willen zetten.

2 Voorkeur voor samenwerking met Omrin

Omrin is sinds 2004 de gezamenlijke naam waaronder de overheidsbedrijven Afvalsturing Friesland en Fryslân Miljeu opereren. Beide organisaties treden onder deze naam naar buiten. Afvalsturing Friesland is de overheidsvennootschap waarin de afval be- en verwerkingsactiviteiten van Omrin zijn ondergebracht. Voor de Noord-Veluwse gemeenten is van belang dat deze verkenning omtrent overheidsgedomineerde afvalinzameling primair is gericht op Fryslân Miljeu, het overheidsbedrijf dat zich richt op afvalinzameling en andere logistieke diensten.

Profiel

Omrin, c.q. het onderdeel Fryslân Miljeu waarin de logistieke inzameldiensten zijn ondergebracht, is een samenwerkingsverband van 17 gemeenten. Deze overheidsgedomineerde inzamelorganisatie is van de deelnemende gemeenten en werkt voor deze deelnemende gemeenten. Omrin behoort in Nederland tot de grotere overheidsgedomineerde afvalorganisaties en zamelt bij 175.000 huishoudens in. Mede vanwege deze schaal zijn deelnemende gemeenten geografisch decentraal gegroepeerd voor wat betreft de logistieke (plaatsgebonden) taken. Ondersteunende functies (kennis, communicatie, et cetera) zijn centraal georganiseerd in een professionele staf.

Omrin ondersteunt de gemeenten bij het behalen van maatschappelijke en duurzaamheidsdoelen. Zowel op het gebied van afvalbeheer (duurzaamheid, beheersbare kosten), als ook op het gebied participatie en social return. Mede vanwege de eigen be- en verwerkingsinstallaties (Afvalsturing Friesland) is Omrin landelijk en regionaal actief bij het bewerkstelligen van de circulaire economie en innovatie op het gebied van afvalinzameling en dienstverlening, als ook be- en verwerking van afval- en grondstoffen.

Organisatie en governance

De Noord-Veluwse gemeenten treden toe als aandeelhouders van de vennootschap, waarbij tevens een eigen ‘regio Veluwe BV’ wordt opgericht. Met deze juridische constructie kunnen de gemeenten inzamel- en andere diensten bij Omrin afnemen zonder verplichte aanbesteding.

Het huidige verzorgingsgebied van Omrin (Friesland - Groningen) sluit geografisch niet aan op de regio Noord-Veluwe. Omrin hecht er evenwel aan om fysiek aanwezig te zijn in de regio indien de Noord-Veluwse gemeenten zich aansluiten. Op deze wijze kan Omrin actief in gesprek en contact blijven met de Noord-Veluwse gemeenten. Omrin beschikt over een professionele staf en vervult de rol van partner en kennisleverancier voor de gemeenten. Zowel in een bilaterale relatie, als ook aan de gemeenten (in de regio) gezamenlijk.

Omrin hecht aan de inzet van eigen materieel, met mensen uit de regio. Indien NoordVeluwe toetreedt, dan wordt een logistiek steunpunt voor eigen materieel en personeel in de regio in de regio Noord-Veluwe geopend. Hiermee is dus ook regionale werkgelegenheid gemoeid.

Dienstverlening, service en samenwerking
De gemeenten bepalen autonoom het eigen afvalbeheerbeleid. Er is sprake van maatwerk voor dienstverlening per gemeente. De tarieven zijn transparant en gebaseerd op de werkelijke kostprijs. Het tarief kent drie componenten: de werkelijke directe kosten, overhead en een risico-opslag.

Een belangrijk verschil met de andere overheidsgedomineerde bedrijven in deze verkenning, is dat Omrin geen voorwaarden stelt aan de breedte van de dienstpakket en de samenwerking. Indien uitsluitend inzameldiensten worden betrokken dan is dat mogelijk. Dienstverlening kan eventueel wel – ook op termijn – worden uitgebreid. Omrin ziet overigens meer samenwerkingskansen en mogelijkheden bij het verbreden van de dienstverlening, zoals het beheer en de exploitatie van milieustraten, de afzet van deelstromen van milieustraten, de verwerking van monostromen zoals oud papier en karton, gft, restafval, et cetera. De Noord-Veluwse gemeenten bepalen zelf welke eventuele andere diensten aan Omrin worden gevraagd. Hiermee wordt de gemeenten dus een grote flexibiliteit geboden met betrekking tot de vorm en omvang van de gevraagde dienstverlening.

3 Vervolg

Nu de Noord-Veluwse gemeenten de voorkeur hebben uitgesproken voor Omrin, zal in de komende periode het samenwerkingsmodel verder worden uitgewerkt. Dit gebeurt door de gemeenten en Omrin samen. De uitwerking in de komende periode is onder meer gericht op de juridische, organisatorische en financiële structuur omtrent het aandeelhouderschap en opdrachtgeverschap van de gemeenten. Met als doel het voorbereiden van de beslisdocumenten voor besluitvorming over toetreding en samenwerking op de betreffende werkvelden.

Daartoe worden op korte termijn afspraken gemaakt met Omrin over het plan van aanpak, de projectorganisatie en planning. Wij verwachten dat deze afspraken begin 2020 gereed zijn, waarna de uitvoering van het plan van aanpak zijn beslag kan krijgen. Met deze uitvoering zijn naar verwachting enkele maanden gemoeid.

Op grond van de uitwerking wordt de besluitvorming over toetreding van de NoordVeluwse gemeenten tot Omrin gestart. Dit betreft besluitvorming zowel aan de zijde van de Noord-Veluwse gemeenten, als aan de zijde van Omrin.

Vertrouwelijkheid
Omdat nadere afspraken met Omrin nog moeten worden gemaakt en de overige overheidsgedomineerde bedrijven nog moeten worden geïnformeerd over deze uitkomst, wordt verzocht de inhoud van deze memo vooralsnog vertrouwelijk te behandelen.